

Netwerk Vitale Landbouw en Voeding

Nieuwsbulletin 2011 - nr. 3

Inhoud

NVLV nieuws	1
Nieuws van deelnetwerken, leden & partners	2
Andere interessante zaken (nieuws van buiten het netwerk)	5
Agenda	7

NVLV nieuws

Druk bezochte NVLV themadag over bijen en wormen, 6 oktober in Swifterbant

Op donderdag 6 oktober jl. werd een succesvolle themadag gehouden in Swifterbant met als onderwerp bijen en wormen. De opkomst was groot, met circa 90 aanwezigen, waaronder boeren, imkers, burgers en andere geïnteresseerden.

Een verslag van de themadag zal naar alle aanwezigen worden verzonden en in de volgende nieuwsbrief worden opgenomen. Ook zal het verslag binnenkort op de website van het NVLV te vinden zijn.

Lezingen Prof. Don Huber over effecten van glyfosaat, nieuwe ziekten in GM gewassen en de daarmee gevoerde dieren

Het Netwerk Vitale Landbouw en Voeding organiseert in samenwerking met het BioHuis (LTO Nederland), de Biologische melkvee-houdersvereniging Natuurweide, Gezonde Gronden en het Haags Milieu Centrum op **dinsdag 25** en **woensdag 26 oktober** een viertal bijeenkomsten met Prof. Dr. Don Huber op diverse locaties in Nederland voor wetenschappers, politici, beleidsmakers, artsen, agrariërs en burgers.

Emeritus Professor Dr. Don Huber is een voormalig hoogleraar plantenziektenkunde aan de Purdue University in de Verenigde Staten. Hij zal in een lezing van een uur verslag doen van de effecten van glyfosaat (Roundup) op bodem, gewas en consument en van zijn bezorgdheid over nieuw ontdekte ziekten in genetisch gemodificeerde gewassen en de dieren die daarmee worden gevoed. Glyfosaat is het actieve bestanddeel van het onkruidbestrijdingsmiddel Roundup. Na afloop is er gelegenheid tot het stellen van vragen en discussie. Voertaal is Engels.

Dinsdag 25 oktober:

- Hof van Wageningen, Lawickse Allee 9 te **Wageningen** van **09.00 – 11.30 uur**;
- Van der Valk Hotel Assen, A28 afslag 33 te **Assen** van **14.00 – 16.30 uur**, buslijn 16 v. station.

Woensdag 26 oktober:

- De Muzerije, Hinthamerstraat 74 te **Den Bosch** van **09.30 – 12.00 uur** (10 min v. station);
- Bink Vijf Hoog, Bink 36, Binckhorstlaan 36 te **Den Haag** van **19.00 – 21.30 uur** (Laakhaven, vrij parkeren).

De bijeenkomsten met Dr. Huber zijn een unieke gelegenheid om uitgebreid kennis te nemen van de resultaten en ervaringen in 50 jaar wetenschappelijk onderzoek naar de effecten van gewasbeschermings- en onkruidbestrijdingsmiddelen. Ongecensureerde kennis en ervaring van een wetenschapper zonder banden met onderzoeksinstituten, of werkgevers, die onderzoek verrichten voor, of deels worden gefinancierd door, chemische of farmaceutische bedrijven.

Kosten

De toegang is € 12,50 p.p. voor boeren & burgers en € 50,- voor professionals, incl. koffie en thee, te voldoen a/d zaal.

Achtergrondinformatie:

Glyfosaat

Glyfosaat legt alle sporenelementen in de bodem, het gewas en de consument vast. Hierdoor zijn gewassen niet meer in staat om natuurlijke beschermingsstoffen tegen ziekten te maken, noch voor zichzelf, noch voor de consument. Uit recent onderzoek blijkt dat hersenaandoeningen als de ziekten van Alzheimer en Parkinson bij mensen werkzaam in de landbouw deels zijn te herleiden tot gebruik van Roundup in hun bedrijfsvoering.

Zie voor een uitgebreide bespreking van de effecten van glyfosaat op o.a. plantengroei en bodemorganismen deze download: www.nvlv.nl/downloads/Don_Huber_on_Glyphosate_update.pdf.

Nieuwe ziekten in GM gewassen

Dr. Huber heeft begin 2011 een brief geschreven naar de Amerikaanse Secretaris van Landbouw, de heer T. Vilsack, over een nieuw ontdekte ziekte die alleen in genetisch gemodificeerde (GM) maïs en soja voorkomt. De gewassen gaan door deze ziekte van de ene op de andere dag dood door verwelking (zoals bij Verticillium). In deze zieke GM gewassen is een nieuw soort organisme aangetroffen, een schimmel ter grootte van een virus. Dit organisme is ook gevonden bij runderen en varkens met spontane abortus van kalveren en biggen. Het aantal spontane abortussen in de Amerikaanse veehouderij, waar de voeders bijna geheel uit GM gewassen bestaan, neemt jaarlijks toe.

In de brief aan de heer Vilsack verzoekt Dr. Huber dringend om de teelt van GM lucerne niet vrij te geven, omdat lucerne een van de laatste niet GM gewassen voor diervoeding is. Dr. Huber voorziet bij toelating een sombere toekomst voor de Amerikaanse veehouderij. Helaas is GM lucerne dit jaar in de Verenigde Staten wel vrijgegeven voor teelt.

Voor meer informatie zie deze download: www.nvlv.nl/downloads/Don_Huber_explanation_letter_to_Vilsack.pdf.

Europese Promotie Tour ecologische landbouw

De lezingen van Dr. Huber zijn mede bedoeld als een smaakmaker voor een Europese Promotie Tour voor ecologische landbouw, die gepland staat voor begin maart 2012, waarin Dr. Huber samen met Gary Zimmer en Jerry Brunetti een serie lezingen geeft.

Voor routebeschrijvingen en aanmelden zie de informatie op de NVLV website. (Directe link:

<http://www.nvlv.nl/index.asp?menu=01&id=3&id=58>).

Nieuws van deelnetswerken, leden & partners

Tweede vakleergang Kringlooplandbouw voor de Leidse Ommelanden.

Stichting Gezonde Gronden heeft van het voormalige ministerie van Landbouw een subsidietoezegging ontvangen voor een nieuwe leergang voor melkveehouders over Kringlooplandbouw. Studiebegeleider is een van onze netwerkleden, Frens Schuring, docent aan de MBO opleiding Warmonderhof, aan de HBO opleiding aan de Christelijke Agrarische Hogeschool in Dronten en adviseur in de melkveehouderij. De bedrijfsmetingen worden uitgevoerd door Peter Takens, betrokken bij de certificering van kringlopen in de melkveehouderij, en ook lid van ons netwerk. Er zijn nog twee van de 12 plaatsen beschikbaar. Info: bessie@gezondegronden.nl, Tel 06-1444 2941.

Gezonde Gronden geeft weer een vakopleiding permacultuur

Stichting Gezonde Gronden verbouwt haar ruimte aan de Weimarstraat 23 in Den Haag, zodat nieuwe cursisten kunnen worden ontvangen. Zij kunnen bijvoorbeeld deelnemen aan de gecertificeerde jaaropleiding Permacultuur, die op **24 oktober 2011** van start gaat onder leiding van hoofddocent Taco Blom van de Permacultuurschool Nederland. Info op aanvraag bij bessie@gezondegronden.nl.

Het Gezonde Gronden-kantoor gaat zijn naam ook in de meest letterlijke zin eer aandoen: u kunt er straks terecht voor de aanschaf van gezonde grond waarmee u op uw balkon en in uw tuin eetbare gewassen kunt verbouwen. De deuren zullen echter voorlopig van woensdag tot vrijdag voor u openstaan. Maandag en dinsdag zijn gereserveerd voor besloten cursussen en opleidingen.

De nieuwe website www.gezondegronden.nl gaat binnenkort online, maar u kunt daar al wel terecht om u aan te melden voor de nieuwsbrief.

Verslagen van het project 'Our Common Future 2.0'

In 2012 is het 25 jaar geleden dat het belangwekkende rapport 'Our Common Future' (het Brundtlandrapport) verscheen. Dit invloedrijke rapport zette het onderwerp duurzame ontwikkeling definitief op de kaart.

Op 20 mei jl. vond in Arnhem de slotconferentie plaats van het *crowdsourcing* project 'Our Common Future 2.0'. Door ruim vierhonderd vrijwilligers werd in het najaar van 2010 in projectteams een toekomstvisie ontwikkeld op negentien belangrijke maatschappelijke thema's rondom duurzaamheid, nu en in de toekomst:

- Afval;
- Bestuur;
- Duurzaamheid;
- Maatschappij;
- Economie;
- Energie;
- Leiderschap;
- Leren;
- Mobiliteit;
- Productie;
- Natuur;
- Sociale Media;
- Spiritualiteit;
- Toerisme;
- Voeding;
- Water;
- Werk;
- Wonen;
- Zorg.

Het doel van dit project was om met elkaar op een ongewone manier na te denken over de betekenis en ontwikkeling van 'duurzaamheid'. Al lang is die term niet meer het exclusieve domein van milieukundigen en ecologen. Het begrip duurzaamheid wordt voor steeds meer onderwerpen gebruikt. Dat is soms lastig want daarmee vervaagt de betekenis. Tegelijkertijd is die verbreding ook positief, want het geeft aan dat het debat over duurzaamheid zich steeds verder ontwikkelt.

Op de website van het project (www.ourcommonfuture.nl) staan over alle bovengenoemde thema's deelrapporten en uitgebreide samenvattingen. NVLV erelid Jelleke de Nooy schreef o.a. mee aan het deelrapport over voeding. De resultaten zijn ook terug te lezen in het boek "Duurzaam Denken Doen", dat via de website besteld kan worden. Van dit boek zijn inmiddels 8000 exemplaren verkocht, waarmee het bijna de status van 'bestseller' (10000 boeken) heeft behaald.

Slotverklaring Nyeleni Europa 2011: Europees Forum voor Voedselsoevereiniteit

Van 16 tot 21 augustus jl. werd in Oostenrijk het Nyeleni Europa 2011 forum gehouden, een bijeenkomst rondom het thema "voedsel-soevereiniteit". Het begrip voedselsoevereiniteit werd in 1996 geïntroduceerd door de boerenbeweging 'La Via Campesina'. Sindsdien hebben in Europa steeds meer individuen en (boeren)organisaties zich achter het idee geschaard. Het herwinnen van keuzevrijheid en de controle over de wijze waarop voedsel geproduceerd wordt staat hierbij centraal. Meer macht en vrijheid voor de boeren en de consument, minder macht en controle voor de industriële landbouw en de multinationale voedselbedrijven. In totaal waren meer dan 400 mensen uit 34 Europese landen aanwezig. Onder de Nederlanders

bevonden zich o.a. NVLV bestuurslid Wil Braakman en NVLV lid Lies Visscher. Op de website www.nyelenieurope.net valt meer over het forum en de achterliggende beweging te lezen. De slotverklaring van het forum valt in het Nederlands te downloaden op www.netwerkvlv.nl/downloads/Slotverklaring_Nyeleni_Europa_2011.pdf.

Wereldvoedseldag 16 oktober: bijeenkomst over voedselsoevereiniteit en klimaatrechtvaardigheid

WERELDVOEDSEL DAG

Op **wereldvoedseldag zondag 16 oktober** zal er van 13.00 tot 16.30 uur in de pastorie van de Dominicuskerk, Spuistraat 12 te Amsterdam, een informatie- en dialoogbijeenkomst rond voedselsoevereiniteit en klimaatrechtvaardigheid worden georganiseerd. De bijeenkomst is georganiseerd door Guus Geurts, lid van o.a. XminY Solidariteitsfonds en Platform Aarde-Boer-Consument en auteur van het boek "Wereldvoedsel, Pleidooi voor een rechtvaardige en ecologische voedselvoorziening".

De bijeenkomst wordt mede georganiseerd met het oog op de G20-top in november, en de internationale klimaatop in Zuid-Afrika en de ministeriële conferentie van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) in Genève, die beiden in december gehouden worden. Ook worden verbanden gelegd met het Gemeenschappelijke LandbouwBeleid van de EU, waarover binnenkort besluiten voor de periode tot 2020 genomen worden.

Op deze dag willen we de structurele onrechtvaardigheid en dreigende ecologische crisis bespreken die mede samenhangen met vrijhandelsverdragen en de keuze voor concurrentie op de wereldmarkt. Ook worden er alternatieven aandrazen en mogelijke activiteiten voor de komende tijd besproken. Naast presentaties van de sprekers is er veel ruimte voor dialoog met het publiek.

NVLV-bestuurslid Wil Braakman zal ook een presentatie op deze dag geven, over zijn visie op ecologische landbouw en zijn ervaringen tijdens het Nyeleni European Foodsovereignty Forum (hierboven besproken).

Voor meer informatie over het programma, sprekers en achtergronden: download de volledige aankondiging op www.guusgeurts.nl/wereldvoedseldag.

Presentatie en discussieavond "Ons dagelijks voedsel in mondiaal perspectief" in Horst aan de Maas

Op **maandagavond 10 oktober** organiseert Stichting Leef op Safe in Horst aan de Maas een bijeenkomst in het kader van wereldvoedseldag (16 oktober). Te gast is onder andere Guus Geurts, milieukundige en auteur van het boek "Wereldvoedsel, Pleidooi voor een rechtvaardige en ecologische voedselvoorziening" (zie ook de bijeenkomst in Amsterdam hierboven). NVLV lid Lies Visscher zal deelnemen aan het deskundigen panel. Het volledige programma van deze avond is te downloaden op:

www.netwerkvlv.nl/downloads/Wereldvoedseldag_discussieavond_Horst_aan_de_Maas.pdf.

Verslag eerste internationale conferentie over rauwe melk

Op 20 mei jl. werd in Praag de eerste internationale conferentie gehouden over rauwe melk (verse, ongepasteuriseerde melk). Het symposium was gericht op het in kaart brengen van de positieve effecten van consumptie van rauwe melk op de gezondheid, en het tegelijkertijd beheersen van de gezondheidsrisico's van o.a. bacteriële besmettingen. De beide kanten van de medaille werden besproken, ondersteund door resultaten van recent wetenschappelijk onderzoek.

Een compleet verslag van het symposium (in het Engels) is te lezen op:

www.netwerkvlv.nl/downloads/First_Raw_Milk_Conference_Report.pdf.

Wie meer wil weten over het gebruik van rauwe melk in Nederland kan terecht op de website www.rauwemelk.net. Hier is ook een lijst met adressen te vinden waar de rauwe melk direct bij de boer is te verkrijgen (waaronder enkele NVLV beroepsleden).

Andere interessante zaken (nieuws van buiten het netwerk)

VersVoko uitwisselingsdag 8 oktober in Groningen

Op **zaterdag 8 oktober** wordt in Groningen van 13:30-18:30 een Nationale (Vers)Voko-uitwisselingsdag georganiseerd. Het doel van de dag is om elkaar te inspireren en te ondersteunen met het opzetten en voortzetten van (Vers)Voko's. Een (Vers)Voko is een voedselcoöperatie: een groep mensen die samen verse groenten, fruit, brood, en andere seizoensproducten inkopen bij lokale producenten. Zowel mensen die al betrokken zijn bij een Vers(Voko), als mensen die graag willen weten wat een (Vers)Voko is, zich willen aansluiten of er zelf een opzetten, zijn van harte welkom.

Meer informatie over VersVoko's en de uitwisselingsdag is te vinden op de website www.versvoko.nl.

Brochure 'De beste prijs voor uw product of dienst'

Iedere ondernemer kent het probleem: welke prijs vraag ik voor mijn product? Een te lage prijs geeft te weinig winst, een te hoge prijs kan de vraag naar het product verminderen. Ook landbouwers worstelen met dit probleem, met name diegenen die zich bezig houden met directe verkoop van producten aan consumenten.

Het vaststellen van de optimale prijs is een onderdeel van *pricing*, oftewel het bedenken van een prijsstrategie. *Pricing* geeft een strategie waardoor verschillende doelgroepen optimaal worden aangesproken en een hogere winst kan worden behaald. Grote bedrijven maken er massaal gebruik van. Kleinere ondernemers hebben er meestal minder inzicht in. Speciaal voor ondernemers in de landbouw liet de Taskforce Multifunctionele Landbouw een brochure samenstellen door The Pricing Company, specialist op dit gebied. Het boekwerkje biedt tien handreikingen waarmee ondernemers meer grip kunnen krijgen op hun *pricing*-activiteiten. Die helpen niet alleen bij het verbeteren van de winstgevendheid van de onderneming, maar ook bij de vormgeving, communicatie en verkoop van producten en diensten.

De brochure 'De beste prijs voor uw product of dienst' is te downloaden op www.multifunctionelelandbouw.nl/download.php?file_id=1934.

Webtip: Foodlog website

Voor iedereen die geïnteresseerd is in lekker eten en het verhaal achter dit lekkere eten, is het meer dan waard om eens een kijkje te nemen op de website www.foodlog.nl. Op dit weblog wordt door diverse culinaire en niet-culinaire journalisten kritisch geschreven over ons huidige voedselaanbod. Vaak ook met de nodige humor, en een flink portie realiteitszin.

Een interessante bijdrage is bijvoorbeeld deze, over een discussiebijeenkomst die in mei jl. plaatsvond over de marges in de Nederlandse voedselketens: www.foodlog.nl/vandaag/bericht/marges_in_de_keten_misdaad_zonder_schuldige_en_nu/

Kijktip: 'Homegrown revolution'

'Homegrown revolution' is een korte, eigengemaakte documentaire over hoe je een middelgrote stadstuin kunt omtoveren tot een voedselproducerend plantenwalhalla, waarmee je een aanzienlijk deel van je voedselbehoefte kunt dekken (zeker als je vegetarisch bent). De circa 15 minuten lange documentaire is een grote hit op YouTube (meer dan 500.000 kijkers tot dusverre) en heeft prijzen gewonnen op diverse festivals. De film is o.a. te bekijken via deze pagina: www.wanttoknow.nl/gezondheid/terug-naar-de-basis-film-zeer-populair/. Voor meer details over de technieken die hier gebruikt worden, kan je kijken op de website www.urbanhomestead.org.

Kijktip: 'Nature by numbers' video

In de korte maar indrukwekkende animatie 'Nature by numbers' laat de filmmaker Cristóbal Vila op beeldende wijze zien hoe de natuur zich manifesteert volgens wiskundige wetten. Een film die aan het denken zet. De film is te bekijken op www.etereaestudios.com/movies/nbyn_movies/nbyn_mov_youtube.htm.

Diegenen die graag meer willen weten over de precieze wiskundige achtergrond van het getoonde, kunnen terecht op www.etereaestudios.com/docs_html/nbyn_hm/about_index.htm voor een uitleg door de maker.

Resultaten 30-jarige veldproef Rodale Institute (USA): biologische systemen presteren beter dan gangbaar

Bij het Amerikaanse Rodale Institute (www.rodaleinstitute.org) loopt reeds 30 jaar een langdurig veldonderzoek waarbij conventionele landbouwmethoden worden vergeleken met diverse alternatieve biologische landbouwmethoden. Naar aanleiding van het 30-jarige bestaan van deze veldproeven heeft het instituut een samenvatting van de resultaten online gezet. Hieruit blijkt dat de biologische systemen niet alleen beter scoren op het vergroten van de bodemvruchtbaarheid, maar ook dat de opbrengsten en het inkomen voor de boer gelijkwaardig of hoger zijn, ook zonder een prijs premium voor de biologische producten. Daarnaast hebben de biologische methoden het voordeel dat het energiegebruik (CO₂ uitstoot) lager is, dat ze meer werkgelegenheid bieden op het platteland en dat de methoden veiliger zijn voor de boer en het omliggende milieu. Tot slot blijken de biologische systemen door de grotere bodemvruchtbaarheid beter resistent tegen periodes van droogte, een eigenschap die in de komende decennia waardevol is als gevolg van het veranderende klimaat.

De resultaten van de 30-jarige proef zijn te vinden op deze website: www.rodaleinstitute.org/fst30years. De resultaten zijn ook te downloaden als pdf, via deze link: www.rodaleinstitute.org/files/FSTbookletFINAL.pdf.

Hier nog de voornaamste conclusies van de veldproeven:

- de opbrengst van de biologische systemen is gelijkwaardig met die van het gangbare systeem
 - in droge jaren is de opbrengst van de biologische systemen hoger dan die van het gangbare systeem
 - de biologische systemen leiden tot een opbouw van organische stof in de bodem, in plaats van een geleidelijke afbraak zoals in het gangbare systeem
 - de biologische systemen gebruiken 45% minder energie en produceren 40% minder broeikasgassen t.o.v. het gangbare systeem
 - de biologische systemen zijn winstgevender dan het gangbare systeem
-

Agenda

- 8 oktober** Nationale (Vers)Voko-uitwisselingsdag in Groningen
- 10 oktober** Discussieavond "Ons dagelijks voedsel in mondiaal perspectief", Stichting Leef op Safe, in Horst a/d Maas
- 16 oktober** Bijeenkomst 'Voedselsoevereiniteit en klimaatrechtvaardigheid', Dominicuskerk, Amsterdam
- 16 oktober** Workshop "De helende kracht van de natuur" bij Ware Natuur in Tweekelo, Enschede (zie vorige nieuwsbrief)
- 22 oktober** Start cursus "Verdieping ecologische moestuin" bij Ware Natuur in Tweekelo, Enschede (zie vorige nieuwsbrief)
- 24 oktober** Start Jaaropleiding Permacultuur door Taco Blom bij Gezonde Gronden in Den Haag
- 25 oktober** Lezing Prof. Don Huber over glyfosaat en ziekten in GM gewassen, in Wageningen en Assen
- 26 oktober** Lezing Prof. Don Huber over glyfosaat en ziekten in GM gewassen, in Den Bosch en Den Haag

Het Netwerk Vitale Landbouw en Voeding (NVLV) is een landelijke beweging voor vernieuwende werkwijzen in bodembeheer, land- en tuinbouw en boer-burger verbanden. Het netwerk bestaat uit organisaties, burgers en ondernemers, die ieder vernieuwend bezig zijn en gezamenlijk in themagroepen en deelnetwerken kennis en ervaring uitwisselen en ontwikkelen.

Onze droom is dat de boeren en tuinders weer met plezier, met vertrouwen in eigen wijsheid en in verbinding met de natuur, gezonde voeding produceren en zorgen voor volledige vitale voeding, gezonde dieren en een duurzaam gebruik en beheer van ons landschap. En dat burgers bewust zijn van wat ze eten, waar het vandaan komt en hoe hun voeding bijdraagt aan hun gezondheid.

Het Netwerk Vitale Landbouw en Voeding is in april 2008 voortgekomen uit de activiteiten van de Stichting Aquarius Alliance, opgericht in mei 2005. Zie voor meer informatie onze website www.netwerkvlv.nl.

Deze nieuwsbrief ontvangen? Meedoen? Wil jij ook deze nieuwsbrief ontvangen en deze bemoedigende beweging ondersteunen? Wordt dan gewoon lid (vriend) van het NVLV of meld je aan als beroeps lid (partner). Kijk op www.netwerkvlv.nl bij 'lidmaatschap' onder 'vereniging', of volg deze directe link: www.netwerkvlv.nl/index.asp?menu=010301.

